

Bønnen for "de arme sjæle"

Om Guds forløsende kærlighed
og vor solidaritet i bønnen

Af Bernhard Körner ¹

Bøn og messeoffer for de "arme sjæle"

Allerførst – på gaven foranledning: I april 2007 fik man kendskab til en stillingtagen i Troslærekongregationen, hvori det siges, at børn, der er døde uden at være døbt, ikke er udelukkede fra den evige salighed i Himlen. Mange har misforstået dette. Denne stillingtagen betyder ikke, at "Skærsilden er afskaffet". Den siger snarere, at vi har lov at sætte vor lid til, at Guds kærlighed også uden dåb optager disse børn i sit fællesskab. Og så er også spørgsmålet i dette bidrag fortsat meningsfuldt:

Hvilken mening har det at bede for og læse messe for vore afdøde, for de såkaldte "arme sjæle"?

Såfremt man vil give et solidt svar på dette spørgsmål, så må man, tror jeg, gå ud fra to grundsætninger.

Første grundsætning: Forløsning og evigt liv er en gave fra Gud. De er en nåde, som vi hverken kan fortjene eller købe os til ved egne anstrengelser. Forløsning og evigt liv er blevet tilgængelige for os gennem Jesu død og opstandelse, altså gennem Gud.

Og anden grundsætning: Kristne er vi ikke alene, men altid i et fællesskab, der indestår for og træder til for hinanden. Sagt på en anden måde: Der findes en solidaritet i troen, en mulighed for, at vi på vor vej med og til Gud gensidigt støtter hinanden – ikke mindst gennem bønnen og fejringen af Den hellige Messe.

Kun Jesus Kristus er vor forløser

Den første grundsætning, at frelsen alene sker gennem Jesus Kristus, finder vi tydeligt udtalt i Den hellige Skrift i Ny Testamente. Jeg minder her blot om ét enkelt sted: "For af den nåde er I frelst ved tro. Og det skyldes ikke jer selv, gaven er Guds. Det skyldes ikke gerninger ...".²

---

¹ Universitetsprofessor Dr. Bernhard Körner er præst i bispedømmet Graz-Seckau og professor i dogmatik ved det katolsk-teologiske fakultet ved universitetet i Graz, Østrig. Artiklen er oversat af Käthe Lund. Red.

Det er ikke med urette, at kritiske ånder – og her bør frem for alt nævnes vore protestantiske søstre og brødre – har gjort indsigelse, når kristne har tilskrevet deres egne handlinger frelsende virkning.

Derfor må vi genkalde os "den absolutte nødvendighed af frelsen ved Jesus Kristus" (som *Den katolske Voksenkatekismus* siger det). Heller ikke fejringen af Den hellige Messe eller bønnen for en anden må forstås som noget, hvorigennem vi for os selv eller andre på nogen måde kan tilkøbe os frelsen. Det er ikke os, der udvirker frelsen, men Jesus Kristus har udvirket den for os og for alle mennesker uden forudgående præstation fra menneskets side. For os bliver tilbage at tage imod frelsens og tilgivelsens gave.

Naturligvis må man her stille spørgsmålet, hvilken mening det så stadig giver at bede eller holde gudstjeneste for andre levende eller afdøde? Her kommer den anden grundsætning på banen/i spil.

Den forløsende kærligheds grundlov: med hinanden og for hinanden.

Kristne er vi aldrig alene, men altid med hinanden og for hinanden. Dette "med hinanden og for hinanden" er ikke noget i tilgift, der eventuelt også kunne udelades. Det hører med til vor tros væsen. Ethvert kald i kirken er et kald *til*, altså et kald, der kommer andre til gode. I teologien tales der om *stedfortræden* – man kan gennem sit liv og sin bøn træde i stedet for den anden.

Den bogstaveligt grundlæggende "træden-i-stedet-for" har Jesus levet: Alt, hvad han har gjort, har han gjort for os, til vores fordel. Også hans død var en død *for os* – som vi ikke mindst erfarer det af hans ord ved den sidste nadver: "Dette er mit legeme, der hengives for jer ... dette er mit blod, der udgydes for jer ...".

Dertil kommer også den iagttagelse, at Jesus har givet mennesker del i sin sendelse. Det, han har gjort for os, det må også vi gøre sammen med og for ham: Han har vidnet om Gud – også vi må og skal gøre det. Han har tilgivet synder – og han har givet denne fuldmagt videre til Kirken, hhv. til dens repræsentanter. Han har helbredt, og han sender mennesker med den opgave at helbrede osv. Og hvorfor skulle det da ikke også være muligt f.eks. at "opofre" (som mange siger) lidelse for andre eller på anden måde at gøre noget, der kommer andre til gode?

At fejre messe og bede for andre

Her får grundtanken om menneskelig solidaritet en helt ny dybde. Vi må og kan gøre noget, der også styrker os gensidigt i troen og på vor vej mod Gud. Vel at mærke: Hvad Jesus har gjort for vor forløsning, det har han gjort i tilstrækkeligt mål. Vi skal ikke føje noget dertil. Men af kærlighed til mennesker, der betyder meget for os, og forbundet med Jesus og frelst ved hans nåde rækker vi et udtryk for vor kærlighed frem mod Gud: vor bøn, fejringen af Den hellige Messe eller også mindre tegn som at tænde et lys. Altså: vore gerninger, konkret vor bøn og fejringen af Den hellige Messe virker ikke, fordi vi gør dem, men fordi vi forbinder det, vi gør, med Jesu virksomme gerninger og lidelse.

Og intetsteds bliver denne forbundenhed med Jesu forløsende virke så tydelig som ved fejringen af Den hellige Messe. Herom siger Tridentinerkoncilet,³ at fejring af Den hellige Messe skal rettes mod, at Jesu offer på korset "bliver nærværende, at hans ihukommelse fejres til tidernes ende, og

² Ef 2,8f

³ Tridentinerkoncilet fandt sted i Trento i Italien. Det blev påbegyndt under pave Paul III og foregik i tre tempi fra 1545 til 1547, 1551 til 1552 og 1562 til 1563. Red.

mod dets helsebringende kraft til forladelse af de synder, vi dagligt begår".⁴ Og Den hellige Messe fejrer vi altid for alle – for levende og døde, for at de kan få del i Guds tilgivelse.

Hvad man bør agte på

Og således har de kristne holdt fast ved dét fra den tidligste tid. De ældste spor af den virkelighed, som vi kalder *Skærsild* eller bedre: *Purgatorium* (renselsessted), finder vi i bønner for de afdøde. Ingen ville være begyndt at bede for de døde, hvis han ikke havde troet, at han dermed kan hjælpe den afdøde. Naturligvis kan man strides om, hvorvidt udtrykket "arme sjæle" er særlig vellykket. Men der hersker vel ingen tvivl om, at dødsprocessen, gennemgangen gennem den snævre død til Gud, er et øjeblik, hvor vi ønsker at hjælpe og også taknemmeligt tager imod hjælp. Og netop det sker, når vi beder for hinanden og fejrer Den hellige Messe for hinanden.

Herved skal man ganske vist være opmærksom på et og andet. Sagt helt alment: Man bør undgå alt, som kunne vække det indtryk, at vi selv udvirker forløsningen. Det drejer sig ikke om at yde en præstation overfor Gud, for at han så kan gøre sin del. Gud gør altid allerede sin del. Men vi kan i vor kærlighed forbinde os med hans kærlighed – og hvem ville kunne modstå denne almægtige kærlighed?

I sin bog "Indføring i kristendommen"⁵ har den daværende teologiprofessor Joseph Ratzinger skrevet om Jesu frelsende korsoffer, så det ikke er til at misforstå: "Det er ikke mennesket, der går til Gud og giver ham sin forligs-gave, men det er Gud, der kommer til mennesket med sin gave". Det gælder også for fejringen af Den hellige Messe. Og netop derfor – fordi det er Gud, der virker alt, bør man også undgå alt, hvad der vækker indtryk af beregning – sådan efter det motto: "Jeg giver dig dét og dét, og så giver du mig til gengæld dét." Gud giver alt. Alt, hvad han i sin kærlighed anser for rigtigt. I denne vished beder vi for vore afdøde og fejrer for dem Den hellige Messe.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

---

⁴ Jf. koncilets erklæring af 17. september 1562 om messeofferet, kapitel I (*Denzinger-Hünemann*, Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen, punkt 1740). Red.

⁵ Joseph Ratzinger, *Einführung in das Christentum. Vorlesungen über das Apostolische Glaubensbekenntnis*. Kösel-Verlag, München, 1968. Oversat til en række andre sprog, fx til engelsk i *Introduction to Christianity* (Communio Books). Red.